

T. B. M. M.

(S. Sayısı : 186)

Vakıflar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/357)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG/101-62/01691

2.3.1992

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığınıza arz Bakanlar Kurulu'nca 18.2.1992 tarihinde kararlaştırılan "Vakıflar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir. Gereğini arz ederim.

Süleyman Demirel

Başbakan

GENEL GEREKÇE

5.6.1935 tarihli ve 2762 sayılı Vakıflar Kanununun 27 nci maddesinde; sahih, gayrisahih, tahsisat kabilinden olmayan gibi ayrımlar yapılmasının mevcut mukataalı toprakların veya icareteynli gayrimenkullerin mülkiyetlerinin icare veya mukataalarının yirmi misli bir taviz karşılığında mutasarrıfına geçirileceği hükme bağlanmıştır. 2762 sayılı Vakıflar Kanununun yayımlandığı tarihten günümüze kadar da taviz bedelleri bu hükümler çerçevesinde tahsil edilmiştir. Ancak, bu Kanunun 27 nci maddesinin ikinci fıkrasının 22.9.1983 tarihli ve 2888 sayılı Kanunla değişikliğe uğraması sonucu, alınan taviz bedellerinin oranı ve miktarı yükseldiğinden taviz bedeli tahsilatı sırasında, bazı vakıfların "tahsisat kabilinden oldukları ve sahih vakıf olmadıkları" ileri sürülerek taviz bedellerinin ödenmediği, ödenenler için ise iadesi talebiyle dava açıldığı ve davaların da bu gerekçelerle kazanıldığı bilinmektedir.

Mezkûr 2762 sayılı Kanunun 27 nci maddesinde vakfın türü belirtilmemesine ve sadece "mukataalı topraklar ve icareteynli gayrimenkuller" denmesine rağmen, Yargıtay'ca bu husus nazara alınmamaktadır.

Bu nedenle, hazırlanan bu Tasarıyla mezkur hüküm değiştirilerek taviz bedeli alacağının tahsilî bakımından vakfın türüne göre ayırım yapılmayacağı hususu açıklığa kavuşturulmuştur.

Diğer taraftan, taviz bedelleri, gayrimenkul için Emlak Vergisi Kanununa göre verilen en son beyanname ile beyan edilen vergi değeri üzerinden hesaplandığından, Tasarı ile, icare ve mukataaların yirmi misli bir taviz karşılığında mutasarrıfına geçirileceğine dair hüküm de kaldırılmıştır.

2762 sayılı Vakıflar Kanununun 27 nci maddesinin 2888 sayılı Kanunla değişik ikinci fıkrasına göre, mukataalı ve icareteynli vakıf gayrimenkullerden alınması gereken taviz bedelinin hesaplanmasında, gayrimenkul için Emlak Vergisi Kanununa göre verilen en son beyanname ile beyan edilen vergi değeri esas alınmaktadır. Beyan edilen vergi değerinin gayrimenkulün rayiç bedelini yansıtmadığının anlaşıldığı hallerde, Kanuna göre vergi daireleri değer

tesbitini yapmakla yükümlü tutulmuştur. Ancak Maliye ve Gümrük Bakanlığının sözkonusu tesbitle ilgili teşkilatı kaldırılmış olduğundan, bu hüküm işlemez hale gelmiş ve değer tesbiti yapacak merci kalmamıştır. Bu nedenle, gayrimenkullerin rayiç değerlerinin tesbitini yapmakla, illerde defterdarlıklar, ilçelerde malmüdürlükleri görevli kılınmıştır.

3095 sayılı Kanunla, kanunî faiz oranı yüzde otuza çıkarıldığından, taviz bedellerinin takistile ödenmesi halinde yüzde beş faiz uygulanacağını öngören Vakıflar Kanununun 28 inci maddesinde de değişiklik yapmak gerekmiştir. Bu nedenle, anılan maddedeki “yüzde beş” ibaresi, Tasarıyla kanuni olarak değiştirilmiştir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Bu madde ile, Vakıflar Kanununun 27 nci maddesi değiştirilerek, mutasarrıfına geçirilecek icareteynli ve mukataalı vakıfların türlerine göre ayırım yapılmaksızın taviz bedeli alınacağı hususu açıklığa kavuşturulmuş, taviz bedelleri gayrimenkulün en son beyan edilen emlak vergi değeri üzerinden hesaplanacağından söz konusu bedeli icare ve mukataaların yirmi misli olarak belirleyen hüküm kaldırılmış, beyan edilen vergi değerinin gayrimenkulün rayiç bedelini yansıtmadığı anlaşıldığından illerde defterdarlığın, ilçelerde ise malmüdürlüğünün rayiç bedelin tesbitinde görevli olduğu hükme bağlanmıştır.

Madde 2. — Bu madde ile, Kanunun 28 inci maddesinde değişiklik yapılarak taksitler için yüzde beş faiz yürütülmesi yerine, kanuni faiz yürütülmesi öngörülmüş, taviz bedelinin toptan ödenmesi halinde yüzde beş indirim yapılması yolundaki hüküm yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 3. — Yürürlük maddesidir.

Madde 4. — Yürütme maddesidir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

16.10.1992

Esas No. : 1/357

Karar No. : 78

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bakanlar Kurulunca 2.3.1992 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 4.3.1992 tarihinde Komisyonumuza havale edilen “Vakıflar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı” Komisyonumuzun 14.10.1992 tarihinde yaptığı 4 üncü birleşiminde Hükümeti temsilen Devlet Bakanı Ekrem Ceyhan'un Başkanlığında Maliye ve Gümrük Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ve Vakıflar Genel Müdürlüğü temsilcilerinin de katılmaları ile incelenip görüşülmüştür.

Bilindiği gibi, 2762 sayılı Vakıflar Kanununun 27 nci maddesinde; sahih, gayrisahih, tahsisat kabilinden olmayan gibi ayırımlar yapılmaksızın mevcut mukataalı toprakların veya icareteynli gayrimenkullerin mülkiyetlerinin icare veya mukataalarının yirmi misli bir taviz karşılığında mutasarrıfına geçirileceği, bir başka ifade ile, vakıf türlerine bakılmaksızın, tüm vakıf taşınmazlarının taviz karşılığı kullanma hakkının verilebileceği hükme bağlanmıştır.

2762 Sayılı Vakıflar Kanununun yayımlandığı tarihten 1983 yılına kadar da taviz bedelleri bu hüküm çerçevesinde tahsil edilmekte idi. Ancak, bu Kanunun 27 nci maddesinin ikinci fıkrasının 22.9.1983 tarihli ve 2888 sayılı Kanunla değişikliğe uğraması sonucu, alınan taviz bedellerinin oranı ve miktarı yükseldiğinden taviz bedeli tahsilatı sırasında bazı vakıfların "tahsisat kabilinden oldukları ve sahih vakıf olmadıkları" ileri sürülerek taviz bedellerinin ödenmediği, daha önce ödenenlerin de iadesi için dava açıldığı ve davaların da bu gerekçelerle kazanıldığı görülmüştür.

Tasarı ile;

— Taviz bedeli alacağıın tahsilinde vakfın türüne göre ayırım yapılmayacağı hususu açıklığa kavuşturulmuş ve bu bedellerin hesaplanmasında, gayrimenkuller için Emlak Vergisi Kanununa göre beyan edilen vergi değerinin esas alınacağı hükme bağlanmış, ancak; vergi değerinin rayiç bedeli yansıtmadığı hallerde bu bedelin tesbiti için illerde defterdarlıklara ilçelerde de malmüdürlüklerine müracaatla gayrimenkule ait rayiç bedelinin tesbitinin kıymet takdir komisyonunca yapılması,

— Taviz bedellerinin taksitle ödenmesi halinde % 5 olan faiz oranınının 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine ilişkin Kanunda belirlenen % 30 oranına yükseltilmesi, öngörülmektedir.

Komisyonumuzda yapılan görüşmelerde;

Vakıf mülkiyetinde bulunan taşınmazların amacına uygun kullanılmasının gerektiği, değeri trilyonlara yaklaşan bu mülklerden yılda ancak yaklaşık 50 milyar TL.'lık gelir elde edilebildiği, düşük düzeyde gelir sağlanmasının mevzuattaki aksaklıklardan kaynaklandığı şeklindeki görüş ve düşünceler ile hükümetin bu konudaki tamamlayıcı açıklamalarından sonra tasarısı ve gerekçesi Komisyonumuzca da benimsenerek maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının çerçeve 1 inci maddesi ile, düzenlenen 2762 sayılı Vakıf Kanununun 27 nci maddesi, vakıf arazi ve gayrimenkullerinden elde edilen gelirleri gerçek değerlerine yaklaştırabilmek amacıyla, 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu gereğince verilen beyanname ile beyan edilen vergi değerinin yüzde yirmisinin taviz bedeli olarak ödenmesi yerine, illerde defterdarlık, ilçelerde ise malmüdürlükleri kıymet takdir komisyonunca uygun görülecek rayiç bedelinin yüzde ellisinin taviz bedeli olarak belirlenmesi suretiyle yeniden düzenlenmiş ve madde bu değişikliklerle çerçeve 1 inci madde olarak kabul edilmiştir.

Tasarının çerçeve 2 nci maddesi ile, düzenlenen 2762 sayılı Kanunun 28 inci maddesi ise; taviz bedellerinin taksitlendirilerek ödenmesi halinde; taviz bedelinin beşte biri yerine yarısının peşin, geri kalan meblağın ise dört yılda dört eşit taksitte ödenmesi yerine üç yılda üç eşit taksitte ödenmesini sağlayacak şekilde düzenlenmiş ve madde bu değişikliklerle çerçeve 2 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Tasarının yürürlük ve yürütmeye ilişkin 3 ve 4 üncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
İlyas Aktaş
Samsun
Üye
Timurçin Savaş
Adana
Üye
Mehmet Nedim Budak
Ankara
Üye
Melih Pabuççuoğlu
Balıkesir
Üye
Mustafa Çiloğlu
Burdur
Üye
Nevfel Şahin
Çanakkale
Üye
Bahattin Alagöz
Gaziantep
Üye
Nihat Matkap
Hatay
Üye
Algan Hacaloğlu
İstanbul
Üye
Z. Selçuk Maruflu
İstanbul
Üye
Rıfat Serdaroğlu
İzmir
Üye
Alaettin Kurt
Kocaeli
Üye
Mehmet Ali Yavuz
Konya
Üye
İbrahim Kumaş
Tokat

Bu Rapor Sözcüsü
Kamer Genç
Tunceli
Üye
Halil Demir
Aksaray
Üye
Hüseyin Balyalı
Balıkesir
Üye
Zeki Ergezen
Bitlis
(İmzada bulunamadı)
Üye
Yılmaz Ovalı
Bursa
Üye
M. Haluk Müftüler
Denizli
Üye
Mehmet Döner
Hatay
Üye
Rüştü Kâzım Yücelen
İçel
Üye
Adnan Kahveci
İstanbul
Üye
Işın Çelebi
İzmir
Üye
Abdullah Gül
Kayseri
(Muhalefet Şehri Ekte)
Üye
Mustafa Ünalı
Konya
(Muhalefim, Muhalefet Şerhi Eklidir)
Üye
Hasan Peker
Tekirdağ
Üye
Koray Aydın
Trabzon

MUHALEFET ŞERHİ

Vakıf mülkiyetlerinin vakıfnamelere veya tarihi intikallere göre yeniden düzenlenmesine ihtiyaç var-iken, bu teklifle, zilliyete bağlı olarak veya bunun dışında oluşmuş bir nevi yağmalama olaylarına -devlete biraz daha para getirmek pahasına- hız verilmek istenmektedir.

Esasta sahih vakıflar ile diğerlerinin birbirinden, ayrılması gerekir. Bunların aynı sayılmasının tarihi ve vicdani sorumluluk getireceği kanaatini taşıyoruz.

Vakıfnamelere uyulmaması, belirli hayır hizmetlerine tahsis edilmiş bu mülklerin gayeleri dışına çıkarılmış olması (bundan evvel oluşmuş veya bundan sonra oluşacak olması farketmez) olumlu bakılacak bir durum değildir. Bu hassasiyetle muhalifiz.

14.10.1992

Prof. Dr. Mustafa Ünal
Plan-Bütçe Komisyonu Üyesi
Konya

Doç. Dr. Abdullah Gül
Kayseri

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Vakıflar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 5.6.1935 tarihli ve 2762 sayılı Vakıflar Kanununun 27 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 27. — Vakfın türüne göre ayırım yapılmaksızın (sahih, gayrisahih, tahsisat kabilinde v.b.) mevcut mukataalı toprakların veya icareteynli gayrimenkullerin mülkiyetleri bu gayrimenkul için 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu gereğince verilen en son beyanname ile beyan edilen vergi değerinin yüzde yirmisi oranında hesap edilerek ilgili Vakıflar İdaresince alınan taviz karşılığında mutasarrıfına geçirilir. Beyannamedeki değer gayrimenkulün rayiç bedelinin altında olduğu Vakıflar İdaresince anlaşıldığı takdirde, Vakıflar İdaresi illerde defterdarlığa, ilçelerde malmüdürlüğüne müracaatla, gayrimenkule ait rayiç bedelin tesbitinin kıymet takdir komisyonunca yapılmasını ister. Taviz bedeli ödenmeden ortaklığın giderilmesi veya cebri icra yoluyla satışı yapılacak olan gayrimenkullerin taviz bedellerinin hesaplanmasında satış bedeli ile vergi değerinden fazla olanı esas alınır.”

MADDE 2. — 2762 sayılı Kanunun 28 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 28. — Yukarıdaki maddede yazılı tavizler toptan ödendiği takdirde gayrimenkulün mülkiyeti mutasarrıfı adına tapuda tescil olunur. Bu tavizin beşte biri peşin ve geri kalanı dört yılda dört müsavi taksitle de ödenebilir. Bu takdirde mülkiyet mutasarrıfı adına tescil edilmekle beraber gayrimenkulün tamamı geri kalan taksitler için birinci derecede ve birinci sırada ipotek sayılarak tapuya böylece kaydolunur. Taksitler için kanunî faiz yürütülür. Bu taksit zamanında ödenmezse geri kalan taksitlerin tamamı muaccel olur. Mülkiyetin mutasarrıfı adına tescilinden itibaren mukataa ve icare alınmaz.”

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Vakıflar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 5.6.1935 tarihli ve 2762 sayılı Vakıflar Kanununun 27 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 27. — Vakfın türüne göre ayırım yapılmaksızın (şahih, gayrisahih, tahsisat kabîlinden v.b) mevcut mukataalı toprakların veya icareteynli gayrimenkullerin mülkiyetleri bu gayrimenkul hakkında, illerde defterdarlık, ilçelerde maldürürlüğü kıymet takdir komisyonunca takdir edilecek rayiç bedelinin yüzde elli oranında hesap edilecek taviz karşılığında mutasarrıfına geçirilir. Taviz bedeli ödenmeden ortaklığın giderilmesi veya cebri icra yoluyla satışı yapılacak gayrimenkullerin taviz bedellerinin hesaplanmasında satış bedeli esas alınır.

MADDE 2. — 2762 sayılı Kanunun 28 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 28. — Yukarıdaki maddede yazılı tavizler toptan ödendiği takdirde gayrimenkulün mülkiyeti mutasarrıfı adına tapuda tescil olunur. Bu tavizin yarısı peşin ve geri kalanı üç yılda üç mûsavi taksitle de ödenebilir. Bu takdirde mülkiyet mutasarrıfı adına tescil edilmekle beraber gayrimenkulün tamamı geri kalan taksitler için birinci derecede ve birinci sırada ipotek sayılarak tapuya böylece kaydolunur. Taksitler için kanunî faiz yürütülür. Bu taksit zamanında ödenmezse geri kalan taksitlerin tamamı muaccel olur. Mülkiyetin mutasarrıfı adına tescilinden itibaren mukataa ve icare alınmaz.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 3. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

S. Demirel
Başbakan
Devlet Bakanı ve Başbakan Yrd.
Prof. E. İnönü
Devlet Bakanı V.
S. Oral
Devlet Bakanı
İ. Téz
Devlet Bakanı
G. İleri
Devlet Bakanı
O. Kılercioğlu
Devlet Bakanı
Ö. Barutçu
Devlet Bakanı
E. Şahin
Devlet Bakanı
M. Batallı
Millî Savunma Bakanı
N. Ayaz
Dışişleri Bakanı
H. Çetin
Millî Eğitim Bakanı
K. Töptan
Sağlık Bakanı
Y. Aktuna
Tarım ve Köyişleri Bakanı
N. Cevheri
Sanayi ve Ticaret Bakanı
M. T. Köse
Kültür Bakanı
D. F. Sağlar
Orman Bakanı
V. Tanır

Devlet Bakanı V.
A. Gönen
Devlet Bakanı
E. Ceyhan
Devlet Bakanı
A. Gönen
Devlet Bakanı
G. Ergenekon
Devlet Bakanı
M. Kahraman
Devlet Bakanı
M. A. Yılmaz
Devlet Bakanı
Ş. Ercan
Adalet Bakanı
M. S. Oktay
İçişleri Bakanı
İ. Sezgin
Maliye ve Gümrük Bakanı
S. Oral
Bayındırlık ve İskân Bakanı
Prof. O. Kumbaracıbaşı
Ulaştırma Bakanı
Y. Töpcü
Çalışma ve Sos. Güvenlik Bakanı
M. Moğultay
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı
E. Faralyalı
Turizm Bakanı
Prof. A. Ateş
Çevre Bakanı
B. D. Akyürek

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Tasarının 4 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

